DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Denizli'deki Pamukkale ile ilgili hazırlanan bir tanıtım yazısında şu bilgiler yer almaktadır:

> *"Yer altından çıkan sıcak ve kireçli kaynak suları yamaçtan aşağı süzülürken içlerindeki karbondioksiti kaybeder; suda çözünmüş kireç çökelerek bembeyaz traverten basamaklarını oluşturur. Basamakların hemen üstünde Roma döneminden kalma Hierapolis antik kentinin kalıntıları bulunur. Ziyaretçi sayısı arttıkça travertenlerin üzerine oteller yapılmış, termal su bu otellerin havuzlarına yönlendirilmiştir. Basamaklara ulaşan su azalınca travertenlerin bir kısmı kurumuş ve kararmıştır. Alan 1988'de UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmış; oteller sonradan kaldırılmış, travertenlerin üzerinde ayakkabıyla yürünmesi yasaklanmış ve su basamaklara sırayla verilmeye başlanmıştır."*

1.1. Metinden doğal ortamın insan yaşamına etkisine **iki**, insanın doğal ortama etkisine **iki** örnek yazınız.

1.2. Pamukkale'nin bir **coğrafi ortam** olduğunu, metinden doğal ortama ve beşerî ortama ait **birer** unsur göstererek açıklayınız.

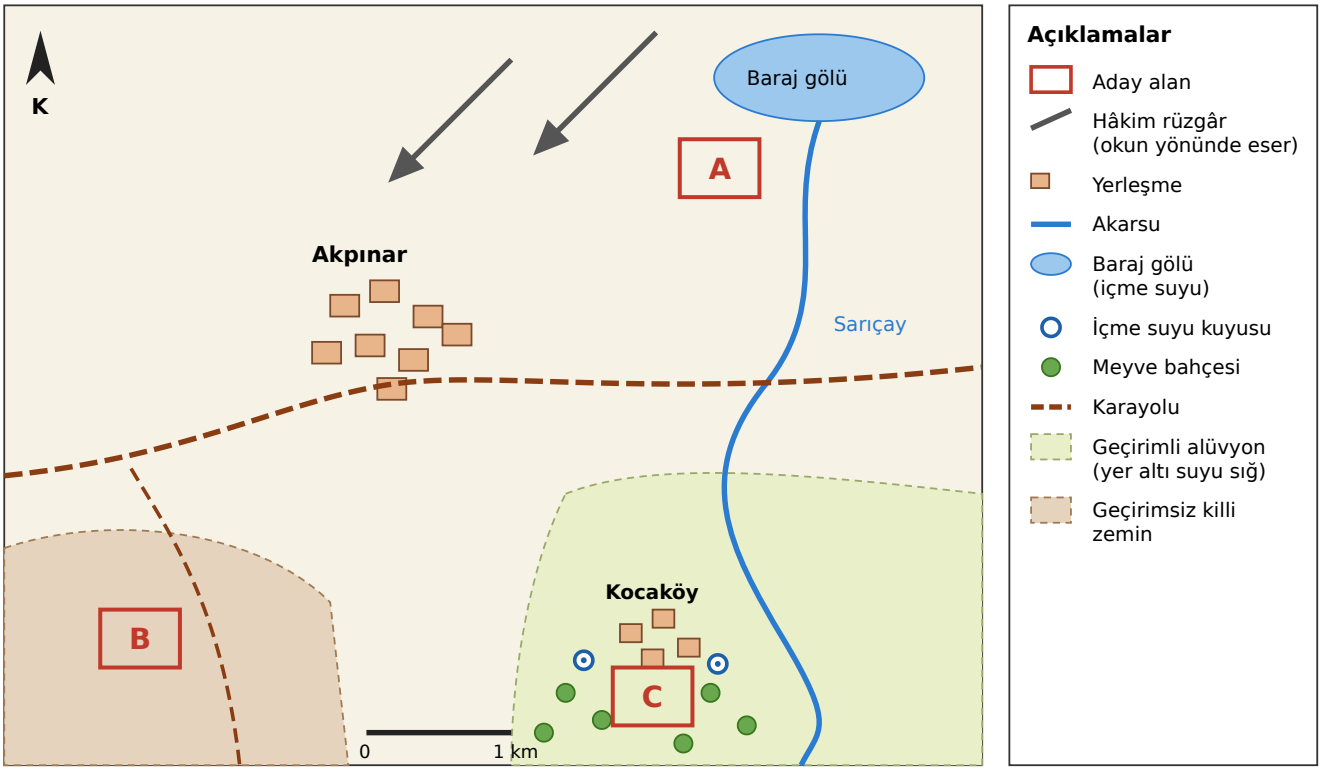
1.3. Bir öğrenci "Pamukkale yalnız yer bilimcilerin konusudur, coğrafyanın konusu değildir." demiştir. Bu görüşe katılıp katılmadığınızı coğrafyanın konusu ve bölümlerinden yararlanarak gerekçelendiriniz.

2. Kurgusal Akpınar ilçesinin belediyesi, çöplerin yıllardır gelişigüzel döküldüğü alanı kapatarak yerine bir katı atık düzenli depolama tesisi kurmak istemektedir. Belediye meclisinde bazı üyeler arazisi en ucuz olan A alanını önermiştir. İlçe halkından bir grup ise kararın yalnız arazi fiyatına göre değil, coğrafi verilere göre verilmesini

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

istemiştir. Şekil 1'de ilçe ve çevresinin krokisi ile üç aday alan verilmiştir.

Şekil 1. Akpınar ilçesi ve çevresinin krokisi

2.1. Tesis için A, B ve C alanlarından hangisi en uygundur? Seçiminizi krokideki unsurlar arasında **üç** mekânsal ilişki kurarak gerekçelendiriniz.

2.2. Diğer iki alanın neden uygun olmadığını **birer** gerekçeyle yazınız. Bu örnekten yola çıkarak coğrafya öğrenmenin yerel yönetimlerin kararlarına **bir** katkısını açıklayınız.

3. Defne, "Coğrafya biliminin gelişimine katkı veren bilim insanları" konulu bir çalışma için önce okul kütüphanesini ve bir üniversitenin dijital kütüphanesini kullanmaya karar vermiştir. Bu kaynaklarda bulduğu kitap ve makalelerden bilgileri not etmiş, ardından notlarını hemen aşağıdaki tabloya geçirmiştir. Öğretmeni

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

tabloyu incelediğinde bazı satırlarda hata olduğunu fark etmiştir.

No	Bilim insanı	Yaşadığı çağ	Coğrafyaya katkısı
I	Harezmi	Orta Çağ	Batlamyus'un yer listesindeki koordinatları düzelterek yeryüzünü tasvir eden bir eser yazmıştır.
II	Mesudi	Eski Çağ	Gezdiği ülkelerin tarihini ve coğrafyasını *Altın Çayırlar* adlı eserinde anlatmıştır.
III	Evliya Çelebi	Yeni Çağ	Osmanlı ülkesini ve komşu ülkeleri gezerek *Seyahatname*'yi yazmıştır.
IV	Ortelius	Yakın Çağ	İlk modern atlas kabul edilen *Theatrum Orbis Terrarum*'u hazırlamıştır.
V	Carl Ritter	Yakın Çağ	Türkiye'de modern coğrafya öğretiminin temellerini atmış, İstanbul Üniversitesinde ders vermiştir.
VI	Vidal de la Blache	Yakın Çağ	Fransa'da beşerî coğrafyanın gelişimine öncülük etmiş; insanın doğanın sunduğu olanaklar arasından seçim yaptığını savunmuştur.

3.1. Defne'nin bilgi toplama sürecinde uyguladığı adımları sırasıyla yazınız. Atladığı adımı belirleyerek bu adımı nasıl uygulayabileceğini **bir** örnekle açıklayınız.

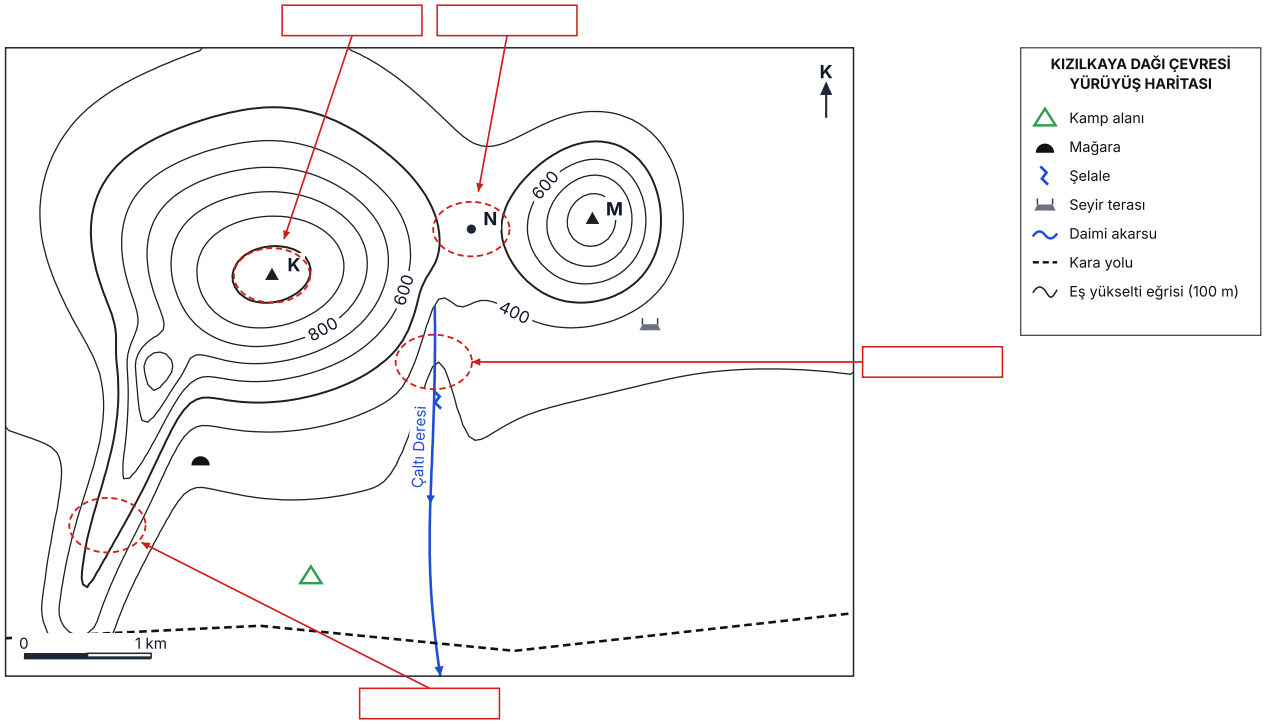
3.2. Tablodaki **üç** hatalı satırın numarasını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

4. Bir doğa yürüyüşü kulübü, kurgusal Kızılkaya Dağı çevresinde bir günlük yürüyüş planlamaktadır. Şekil 2'de

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

bölgenin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 2

4.1. Haritada oklarla gösterilen dört alandaki yer şekillerinin adlarını boş kutulara yazınız.

4.2. Kulüp, Kamp → Mağara → Şelale → Teras → Kamp sırasıyla yürüyecektir. Rotayı duraklar arasında düz çizgilerle harita üzerine çiziniz. Ölçekten yararlanarak rotanın toplam uzunluğunu bulunuz. Grup saatte 3 km hızla yürürse yürüyüşün yaklaşık kaç saat süreceğini hesaplayınız.

4.3. K zirvesinin yükseltisi 1040 metredir. M zirvesinin yükseltisi hangi iki değer arasındadır? K ve M zirveleri arasındaki yükselti farkı en az ve en çok kaç metre olabilir? İşleminizi gösteriniz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Türkiye'nin coğrafi konumu ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Erzurum'da (yaklaşık 40° kuzey enlemi) ev yaptıracak bir aile, salonun gün boyunca en çok güneş almasını istemektedir. Salonun büyük pencereleri hangi yöne açılmalıdır? Bu kararı Türkiye'nin mutlak konumuyla açıklayınız. Aynı evin Avustralya'daki Melbourne'de (yaklaşık 38° güney enlemi) yapılması durumunda pencerelerin hangi yöne açılması gerektiğini nedeniyle yazınız.

5.2. Aşağıda Türkiye'de son yıllarda tamamlanan bazı ulaşım ve enerji projeleri verilmiştir.

- **I.** Hazar Denizi kıyısındaki petrolü Gürcistan üzerinden Akdeniz kıyısındaki Ceyhan'a taşıyan Bakü–Tiflis–Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (2006)
- **II.** İstanbul Boğazı'nın altından geçerek iki yakadaki demiryollarını birleştiren Marmaray (2013)
- **III.** Kars'ı Gürcistan üzerinden Azerbaycan'a bağlayan Bakü–Tiflis–Kars Demiryolu (2017)

Her projenin Türkiye'nin **göreceli konumunun** hangi özelliğine dayandığını ve Türkiye'ye sağladığı **bir** katkıyı aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Dayandığı göreceli konum özelliği	Türkiye'ye katkısı
I		
II		
III		

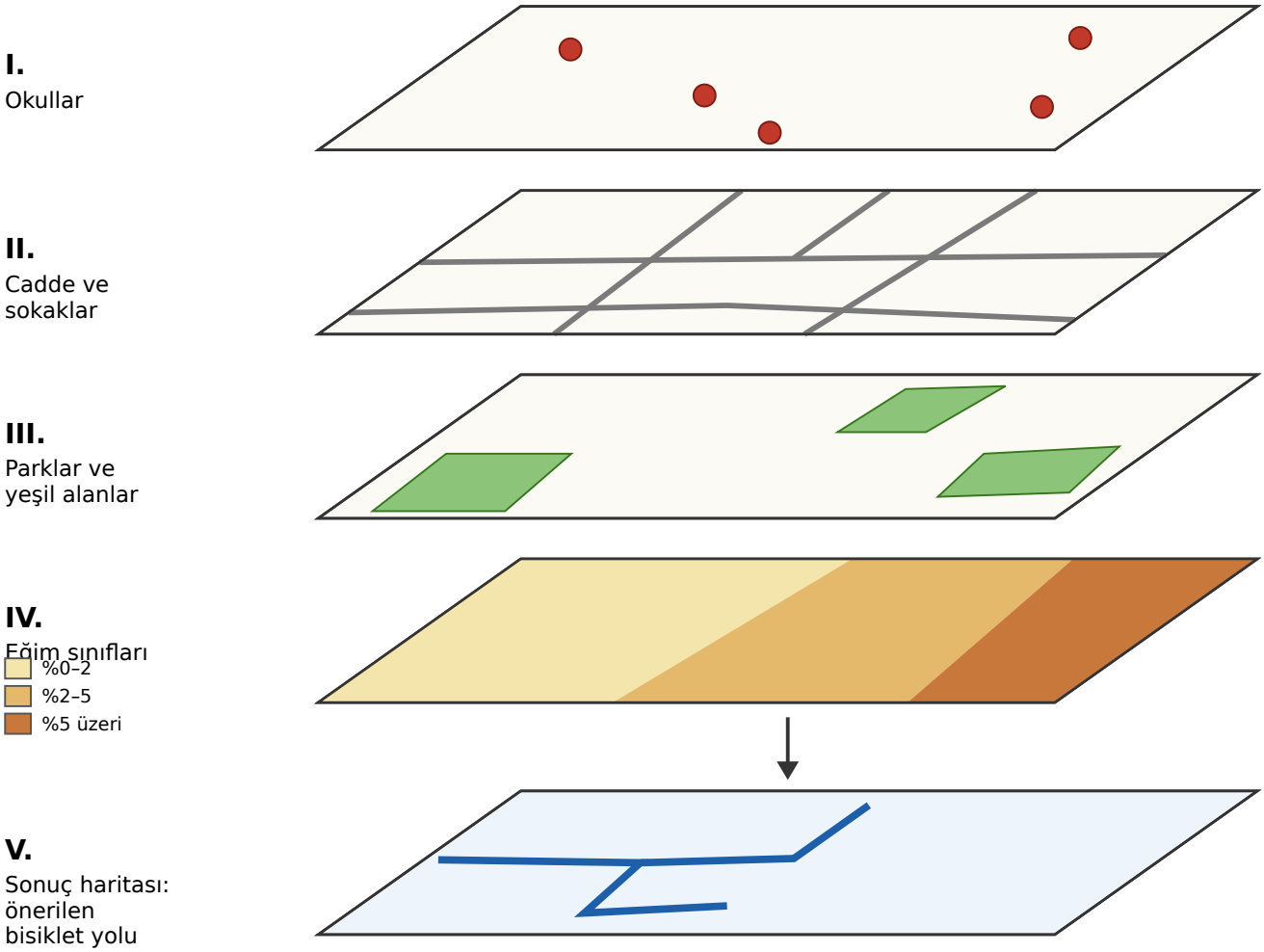
5.3. Türkiye'yi hiç bilmeyen bir arkadaşınıza ülkemizin yerini tarif edeceksiniz. Biri mutlak konuma, diğeri göreceli konuma dayanan **iki** tarif cümlesi yazınız.

6. Bir büyükşehir belediyesi, öğrencilerin okullarına güvenle bisikletle gidebilmesi için bir bisiklet yolu ağı planlamaktadır (kurgusal). Belediyenin harita birimi; okulların konumlarını, cadde ve sokakları, parkları ve arazinin eğimini ayrı katmanlar olarak bir coğrafi bilgi sistemi programına aktarmıştır. Program yardımıyla okullara 2 km'den yakın olan sokaklar belirlenmiş, eğimi %5'in üzerinde olan sokaklar elenmiş ve parkların

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

içinden geçen güzergâhlar öne çıkarılmıştır. Uzmanların yorumladığı sonuç haritası Şekil 3'te gösterilmiştir. Belediye ayrıca bisiklet yolunun ne kadar kullanıldığını ölçmek için öğrencilerin telefonlarına yüklenecek bir uygulamayla anlık konum verisi toplamayı düşünmektedir.

Şekil 3. Bisiklet yolu planlamasında üst üste çakıştırılan katmanlar

6.1. Şekil 3'teki I–V numaralı katmanlarda mekânsal verilerin hangi biçimde (nokta, çizgi, alan) gösterildiğini aşağıdaki tabloya yazınız.

Katman	Gösterim biçimi
I	
II	
III	
IV	
V	

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.2. Metinde coğrafi bilgi sistemiyle yapılan **iki** mekânsal analiz ya da ölçüm işlemini yazınız. Katmanların üst üste çakıştırılmasının belediyenin karar vermesine katkısını açıklayınız.

6.3. Belediyenin öğrencilerden konum verisi toplarken uyması gereken **iki** etik kuralı yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 4

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 4)

1. Denizli'deki Pamukkale ile ilgili hazırlanan bir tanıtım yazısında şu bilgiler yer almaktadır:

> *"Yer altından çıkan sıcak ve kireçli kaynak suları yamaçtan aşağı süzülürken içlerindeki karbondioksiti kaybeder; suda çözünmüş kireç çökelerek bembeyaz traverten basamaklarını oluşturur. Basamakların hemen üstünde Roma döneminden kalma Hierapolis antik kentinin kalıntıları bulunur. Ziyaretçi sayısı arttıkça travertenlerin üzerine oteller yapılmış, termal su bu otellerin havuzlarına yönlendirilmiştir. Basamaklara ulaşan su azalınca travertenlerin bir kısmı kurumuş ve kararmıştır. Alan 1988'de UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmış; oteller sonradan kaldırılmış, travertenlerin üzerinde ayakkabıyla yürünmesi yasaklanmış ve su basamaklara sırayla verilmeye başlanmıştır."*

1.1. Metinden doğal ortamın insan yaşamına etkisine **iki**, insanın doğal ortama etkisine **iki** örnek yazınız.

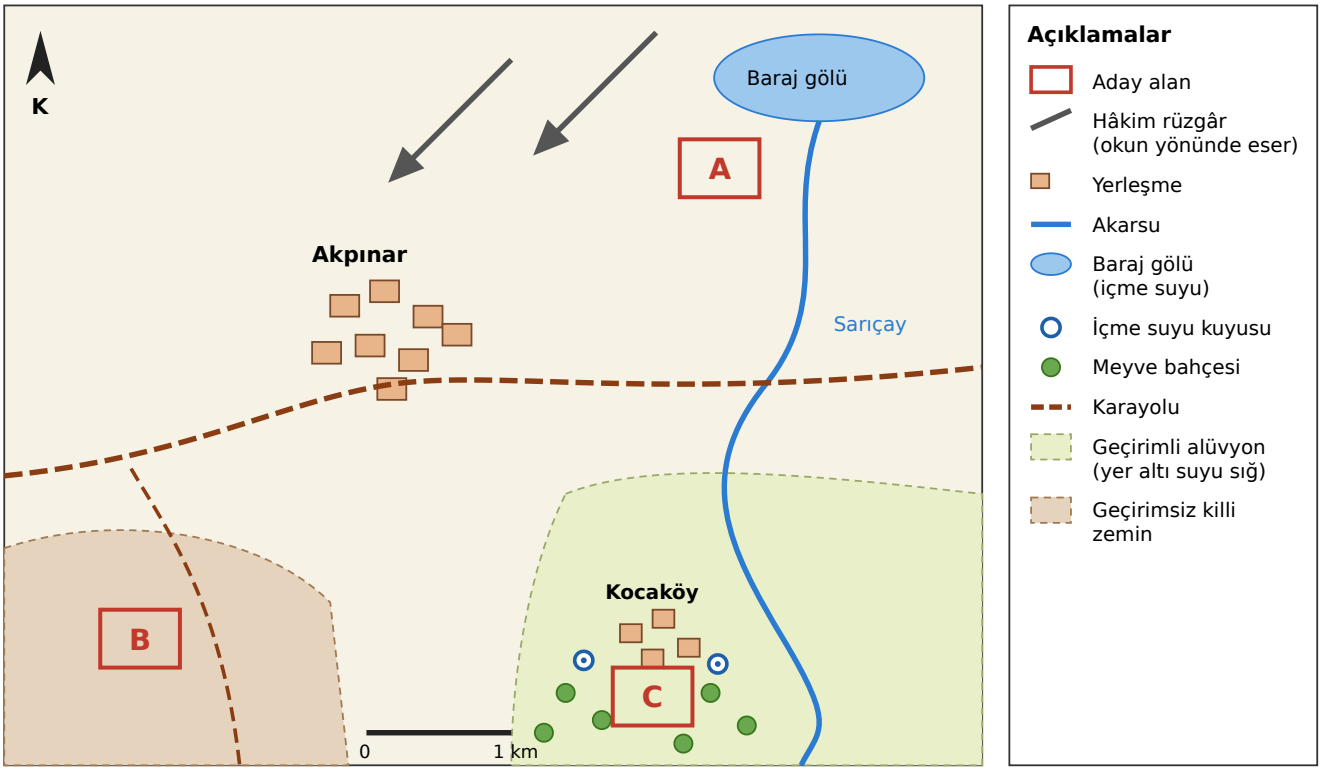
1.2. Pamukkale'nin bir **coğrafi ortam** olduğunu, metinden doğal ortama ve beşerî ortama ait **birer** unsur göstererek açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.3. Bir öğrenci "Pamukkale yalnız yer bilimcilerin konusudur, coğrafyanın konusu değildir." demiştir. Bu görüşe katılıp katılmadığınızı coğrafyanın konusu ve bölümlerinden yararlanarak gerekçelendiriniz.

2. Kurgusal Akpınar ilçesinin belediyesi, çöplerin yıllardır gelişigüzel döküldüğü alanı kapatarak yerine bir katı atık düzenli depolama tesisi kurmak istemektedir. Belediye meclisinde bazı üyeler arazisi en ucuz olan A alanını önermiştir. İlçe halkından bir grup ise kararın yalnız arazi fiyatına göre değil, coğrafi verilere göre verilmesini istemiştir. Şekil 1'de ilçe ve çevresinin krokisi ile üç aday alan verilmiştir.

Şekil 1. Akpınar ilçesi ve çevresinin krokisi

2.1. Tesis için A, B ve C alanlarından hangisi en uygundur? Seçiminizi krokideki unsurlar arasında **üç** mekânsal ilişki kurarak gerekçelendiriniz.

2.2. Diğer iki alanın neden uygun olmadığını **birer** gerekçeyle yazınız. Bu örnekten yola çıkarak coğrafya öğrenmenin yerel yönetimlerin kararlarına **bir** katkısını açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3. Defne, "Coğrafya biliminin gelişimine katkı veren bilim insanları" konulu bir çalışma için önce okul kütüphanesini ve bir üniversitenin dijital kütüphanesini kullanmaya karar vermiştir. Bu kaynaklarda bulduğu kitap ve makalelerden bilgileri not etmiş, ardından notlarını hemen aşağıdaki tabloya geçirmiştir. Öğretmeni tabloyu incelediğinde bazı satırlarda hata olduğunu fark etmiştir.

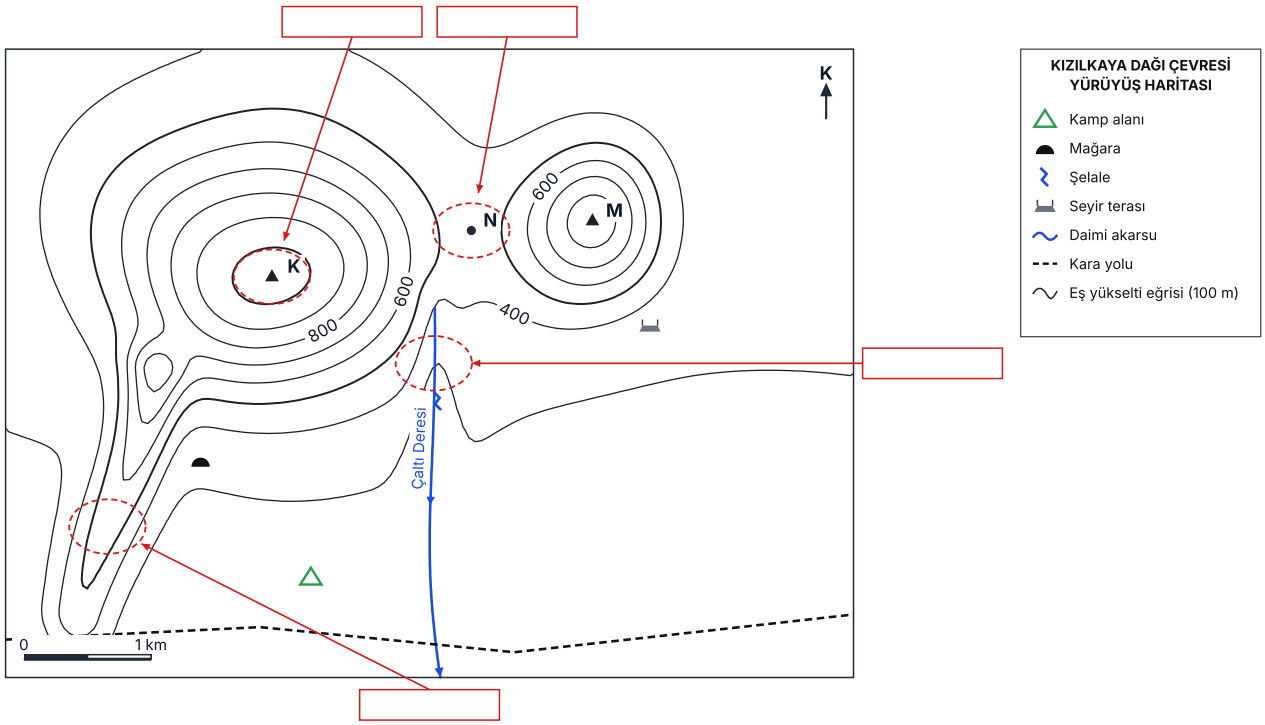
No	Bilim insanı	Yaşadığı çağ	Coğrafyaya katkısı
I	Harezmi	Orta Çağ	Batlamyus'un yer listesindeki koordinatları düzelterek yeryüzünü tasvir eden bir eser yazmıştır.
II	Mesudi	Eski Çağ	Gezdiği ülkelerin tarihini ve coğrafyasını *Altın Çayırlar* adlı eserinde anlatmıştır.
III	Evliya Çelebi	Yeni Çağ	Osmanlı ülkesini ve komşu ülkeleri gezerek *Seyahatname*'yi yazmıştır.
IV	Ortelius	Yakın Çağ	İlk modern atlas kabul edilen *Theatrum Orbis Terrarum*'u hazırlamıştır.
V	Carl Ritter	Yakın Çağ	Türkiye'de modern coğrafya öğretiminin temellerini atmış, İstanbul Üniversitesinde ders vermiştir.
VI	Vidal de la Blache	Yakın Çağ	Fransa'da beşerî coğrafyanın gelişimine öncülük etmiş; insanın doğanın sunduğu olanaklar arasından seçim yaptığını savunmuştur.

3.1. Defne'nin bilgi toplama sürecinde uyguladığı adımları sırasıyla yazınız. Atladığı adımı belirleyerek bu adımı nasıl uygulayabileceğini **bir** örnekle açıklayınız.

3.2. Tablodaki **üç** hatalı satırın numarasını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

4. Bir doğa yürüyüşü kulübü, kurgusal Kızılkaya Dağı çevresinde bir günlük yürüyüş planlamaktadır. Şekil 2'de bölgenin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 2

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.1. Haritada oklarla gösterilen dört alandaki yer şekillerinin adlarını boş kutulara yazınız.

4.2. Kulüp, Kamp → Mağara → Şelale → Teras → Kamp sırasıyla yürüyecektir. Rotayı duraklar arasında düz çizgilerle harita üzerine çiziniz. Ölçekten yararlanarak rotanın toplam uzunluğunu bulunuz. Grup saatte 3 km hızla yürürse yürüyüşün yaklaşık kaç saat süreceğini hesaplayınız.

4.3. K zirvesinin yükseltisi 1040 metredir. M zirvesinin yükseltisi hangi iki değer arasındadır? K ve M zirveleri arasındaki yükselti farkı en az ve en çok kaç metre olabilir? İşleminizi gösteriniz.

5. Türkiye'nin coğrafi konumu ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Erzurum'da (yaklaşık 40° kuzey enlemi) ev yaptıracak bir aile, salonun gün boyunca en çok güneş almasını istemektedir. Salonun büyük pencereleri hangi yöne açılmalıdır? Bu kararı Türkiye'nin mutlak konumuyla açıklayınız. Aynı evin Avustralya'daki Melbourne'de (yaklaşık 38° güney enlemi) yapılması durumunda pencerelerin hangi yöne açılması gerektiğini nedeniyle yazınız.

5.2. Aşağıda Türkiye'de son yıllarda tamamlanan bazı ulaşım ve enerji projeleri verilmiştir.

- **I.** Hazar Denizi kıyısındaki petrolü Gürcistan üzerinden Akdeniz kıyısındaki Ceyhan'a taşıyan Bakü–Tiflis–Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı (2006)
- **II.** İstanbul Boğazı'nın altından geçerek iki yakadaki demiryollarını birleştiren Marmaray (2013)
- **III.** Kars'ı Gürcistan üzerinden Azerbaycan'a bağlayan Bakü–Tiflis–Kars Demiryolu (2017)

Her projenin Türkiye'nin **göreceli konumunun** hangi özelliğine dayandığını ve Türkiye'ye sağladığı **bir** katkıyı aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Dayandığı göreceli konum özelliği	Türkiye'ye katkısı
I		
II		
III		

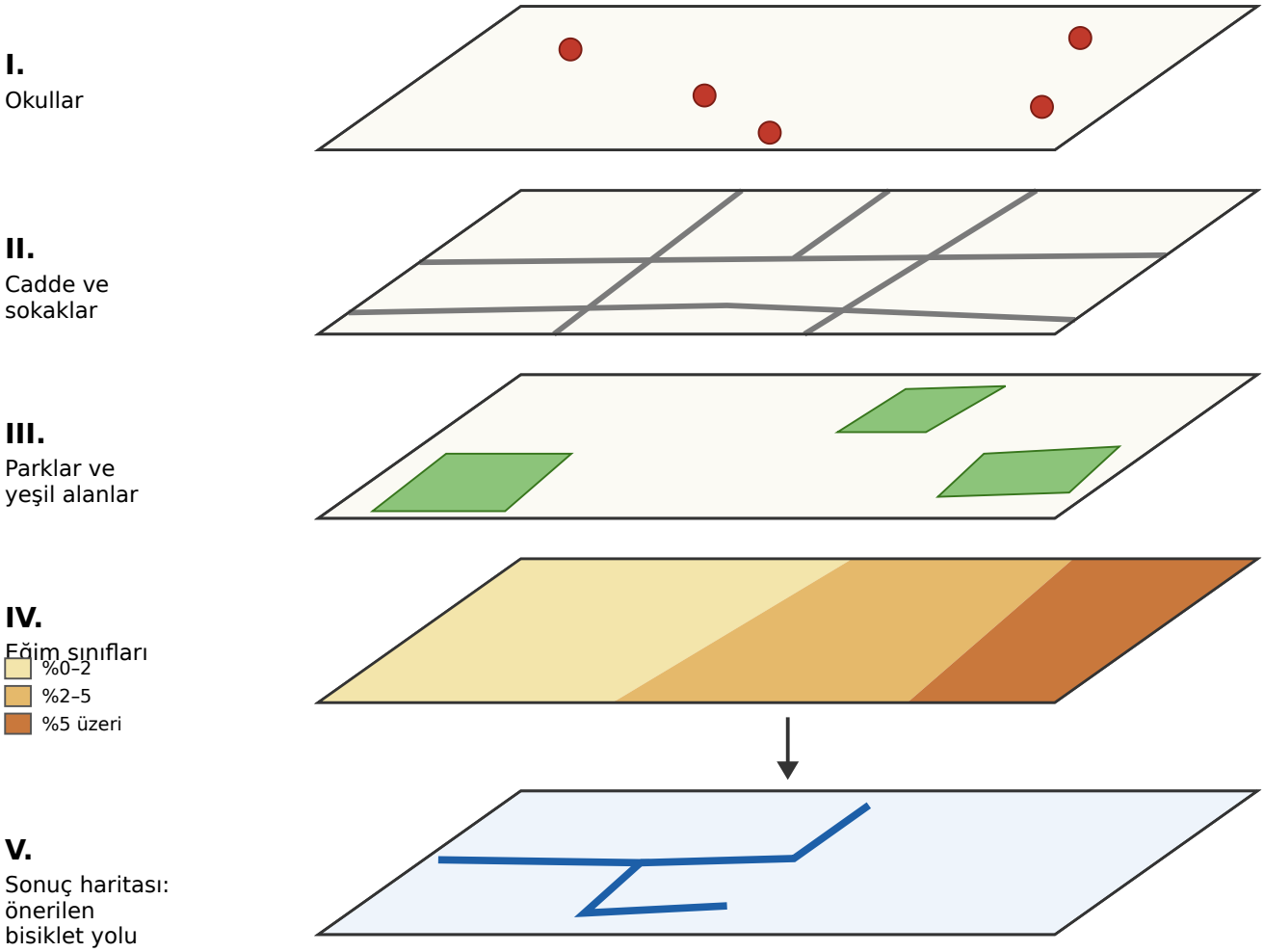
5.3. Türkiye'yi hiç bilmeyen bir arkadaşınıza ülkemizin yerini tarif edeceksiniz. Biri mutlak konuma, diğeri göreceli konuma dayanan **iki** tarif cümlesi yazınız.

6. Bir büyükşehir belediyesi, öğrencilerin okullarına güvenle bisikletle gidebilmesi için bir bisiklet yolu ağı planlamaktadır (kurgusal). Belediyenin harita birimi; okulların konumlarını, cadde ve sokakları, parkları ve arazinin eğimini ayrı katmanlar olarak bir coğrafi bilgi sistemi programına aktarmıştır. Program yardımıyla okullara 2 km'den yakın olan sokaklar belirlenmiş, eğimi %5'in üzerinde olan sokaklar elenmiş ve parkların

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

içinden geçen güzergâhlar öne çıkarılmıştır. Uzmanların yorumladığı sonuç haritası Şekil 3'te gösterilmiştir. Belediye ayrıca bisiklet yolunun ne kadar kullanıldığını ölçmek için öğrencilerin telefonlarına yüklenecek bir uygulamayla anlık konum verisi toplamayı düşünmektedir.

Şekil 3. Bisiklet yolu planlamasında üst üste çakıştırılan katmanlar

6.1. Şekil 3'teki I–V numaralı katmanlarda mekânsal verilerin hangi biçimde (nokta, çizgi, alan) gösterildiğini aşağıdaki tabloya yazınız.

Katman	Gösterim biçimi
I	
II	
III	
IV	
V	

6.2. Metinde coğrafi bilgi sistemiyle yapılan **iki** mekânsal analiz ya da ölçüm işlemini yazınız. Katmanların üst üste çakıştırılmasının belediyenin karar vermesine katkısını açıklayınız.

6.3. Belediyenin öğrencilerden konum verisi toplarken uyması gereken **iki** etik kuralı yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	COĞ.9.1.1. Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	COĞ.9.1.2. Örnek olay, olgu veya konu üzerinden mekânsal düşünme ile coğrafya öğrenmenin önemini çözümleyebilme	SBAB7. Mekânsal Düşünme; KB2.4. Çözümleme
3	COĞ.9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme	KB2.8. Bilgi Toplama
4	COĞ.9.2.1. Harita uygulamaları yapabilme	SBAB10. Harita
5	COĞ.9.2.2. Türkiye'nin konum özelliklerini algılayabilme	SBAB7.1. Konum Algılama
6	COĞ.9.2.3. Mekânsal bilgi teknolojilerini oluşturan bileşenleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	Toplam
6	4	6	8	6	6	9	8	7	5	6	9	3	5	6	6	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Her örnek 1,5 puan (her gruptan en fazla iki örnek). Doğal ortamın insana etkisi: sıcak kaynak suları ve beyaz travertenlerin ziyaretçi çekmesi (turizm); termal suyun otel havuzlarında kullanılması; otellerin ve antik kentin bu kaynakların çevresinde kurulması (yer seçimi). İnsanın doğal ortama etkisi: suyun otel havuzlarına yönlendirilmesiyle travertenlerin kuruması ve kararması; travertenlerin üzerine yapı yapılması; ayakkabıyla yürünmesinin basamaklara zarar vermesi (yasağın gerekçesi); olumlu etki olarak otellerin kaldırılması, suyun basamaklara sırayla verilmesi (koruma). **KISMİ PUAN:** Doğru gruba yazılan her örnek 1,5 puan. **SIFIR PUAN:** Boş, metinde olmayan ya da yanlış gruba yazılan örnekler.

1.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Doğal ortam unsuru (1 puan): kaynak suları, traverten basamakları, yamaç. Beşerî ortam unsuru (1 puan): antik kent kalıntıları, oteller, ayakkabı yasağı, ziyaretçiler. Açıklama (2 puan): coğrafi ortam doğal ortam ile beşerî ortamın birlikte bulunduğu ve etkileşim içinde olduğu yaşam alanıdır; Pamukkale'de doğal unsurlar ile insanın kurduğu ve kullandığı unsurlar aynı mekânda bir arada bulunur. **KISMİ PUAN:** Unsurlar doğru, açıklama yoksa 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da yalnız doğal unsur yazılması.

1.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Görüşe katılmama (1 puan). Gerekçe (5 puan): coğrafya doğal ve beşerî ortamı ve bunlar arasındaki etkileşimi mekânsal bakışla inceler (2 puan); travertenlerin oluşumu ve dağılışı fiziki coğrafyanın (jeomorfoloji, hidrografya) konusudur (1,5 puan); turizm, yerleşme ve koruma çalışmaları beşerî coğrafyanın (ekonomik

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

coğrafya, yerleşme coğrafyası) konusudur (1,5 puan). Jeoloji ile coğrafyanın etkileşim içinde olduğunu belirten cevap da kabul edilir. **KISMİ PUAN:** Yalnız "coğrafya doğayı ve insanı inceler" denip bölümlerle ilişkilendirilmezse 3 puan. **SIFIR PUAN:** Görüşe katılmak ya da gerekçesiz cevap.

2.1. TAM PUAN (8 PUAN)

B alanı (2 puan). Mekânsal ilişkiler (her biri 2 puan, en fazla 6):

- Hâkim rüzgâr kuzeydoğudan eser; B ilçenin güneybatısında olduğu için koku ve toz ilçeden uzağa taşınır.
- B geçirimsiz killi zemin üzerindedir; sızıntı suyu yer altına geçmez, yer altı suyu kirlenmez.
- B, Sarıçay'a, baraj gölüne ve içme suyu kuyularına uzaktır; su kaynakları korunur.
- B yerleşmelerden (Akpınar ve Kocaköy) uzakta, ancak karayoluna yakındır; çöp taşıma kolaylaşır. **KISMİ PUAN:** B seçilip ilişkiler krokiyle bağlantı kurulmadan genel ifadeyle ("uzak olduğu için") verilirse her biri 1 puan. **SIFIR PUAN:** A veya C alanını seçmek.

2.2. TAM PUAN (6 PUAN)

A (2 puan): ilçenin kuzeydoğusunda, rüzgârın geldiği yöndedir, koku ve toz ilçeye taşınır; Sarıçay'ın kıyısında ve içme suyu barajına yakındır, sızıntı suyu akarsuyu ve barajı kirletir. C (2 puan): Kocaköy'ün bitişiğindedir; geçirimli alüvyon üzerinde ve içme suyu kuyularının yanındadır, yer altı suyu kirlenir; meyve bahçelerine zarar verir. Katkı (2 puan): coğrafi bilgi ve mekânsal düşünme, yer seçiminde doğal ve beşerî unsurların birlikte değerlendirilmesini sağlar; yanlış yer seçiminden doğacak çevre sorunları, sağlık riskleri ve ekonomik kayıplar önlenir; kaynaklar planlı kullanılır. **KISMİ PUAN:** Gerekçe yalnız "uygun değil" biçiminde yazılırsa 0; katkı genel ifadeyle ("coğrafya önemlidir") yazılırsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da krokiyle ilişkisiz cevap.

3.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Uygulanan adımlar (3 puan): bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirleme (okul kütüphanesi, dijital kütüphane); bu araçlarla bilgilere ulaşma; çalışma notları hazırlama (tablo). Atlanan adım (1 puan): ulaşılan bilgilerin doğruluğunu gözden geçirme. Uygulama örneği (2 puan): her bilgiyi en az iki farklı güvenilir kaynakla (ansiklopedi, ders kitabı, akademik yayın) karşılaştırmak; bilim insanlarının yaşadığı yılları zaman şeridiyle kontrol etmek; öğretmene ya da bir uzmana danışmak. **KISMİ PUAN:** Adımlar sırasız yazılırsa 2 puan; atlanan adım doğru, örnek yoksa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da bilgi toplama süreciyle ilgisiz cevap.

3.2. TAM PUAN (9 PUAN)

Her hatalı satır 3 puan (numara 1, düzeltme 2):

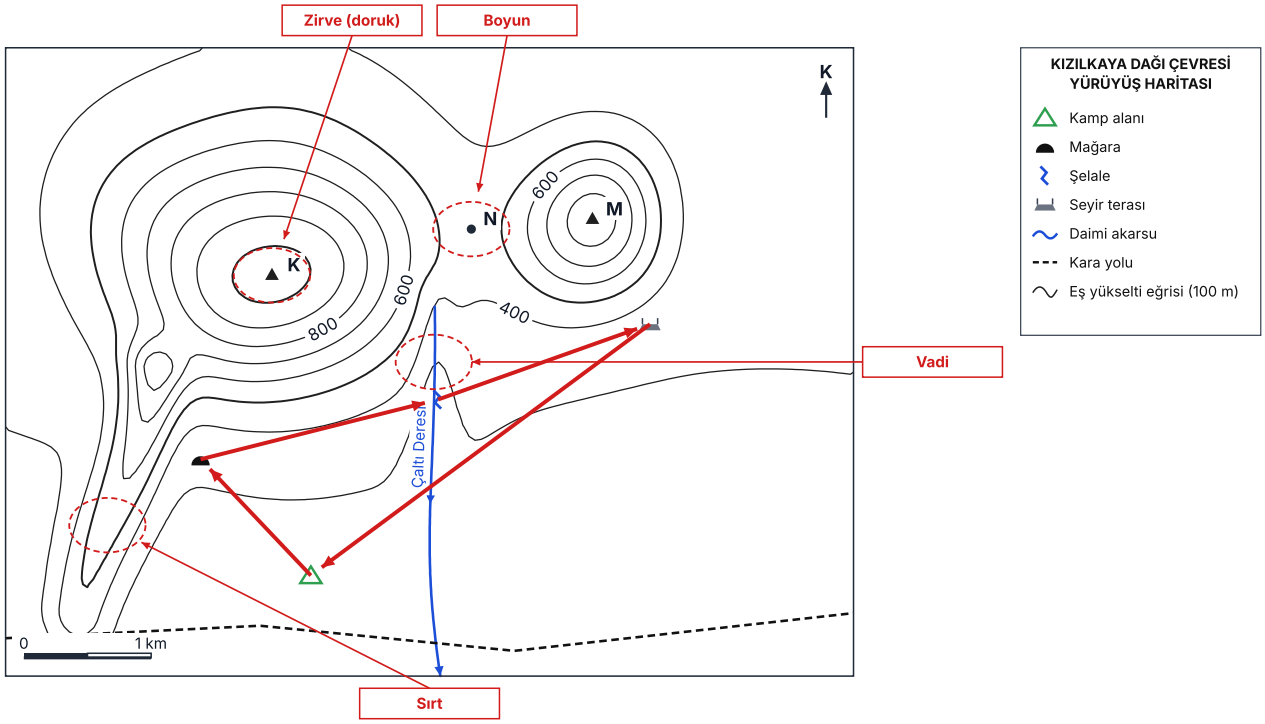
- II: Mesudi Orta Çağ'da yaşamıştır (eserin adı ve katkı doğrudur).
- IV: Ortelius Yeni Çağ'da yaşamıştır (1527–1598).
- V: Bu katkı Besim Darkot'a aittir (Cumhuriyet Dönemi). Carl Ritter, Yakın Çağ'da Almanya'da yeryüzünü insanla ilişkisi içinde karşılaştırmalı olarak incelemiş, modern coğrafyanın kurucularından sayılmıştır (her iki düzeltme de kabul edilir). **KISMİ PUAN:** Satır numarası doğru, düzeltme yanlış ya da eksikse 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da doğru satırların (I, III, VI) hatalı gösterilmesi.

4.1. TAM PUAN (8 PUAN)

Her kutu 2 puan (çözüm: sekil2/sekil-cozum.svg): K → zirve (doruk; "tepe" kabul); N → boyun; Çaltı Deresi üzerindeki alan → vadi; güneybatıdaki uzun, dar alan → sırt.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Şekil 2

KISMİ PUAN: Her doğru kutu 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da yanlış yer şekli adı.

4.2. TAM PUAN (7 PUAN)

Rota çizimi (2 puan): duraklar doğru sırayla düz çizgilerle birleştirilir ve Kamp'a dönülür. Uzunluk (3 puan): bacaklar yaklaşık Kamp–Mağara 1,3 km, Mağara–Şelale 1,9 km, Şelale–Teras 1,8 km, Teras–Kamp 3,3 km; toplam yaklaşık 8,3 km (hesap.json: 8,27 km). 7,6–9,0 km arası ölçümler kabul edilir. Süre (2 puan): 8,3 ÷ 3 ≈ 2,8 saat, yaklaşık 3 saat (2 saat 45–50 dakika). Öğrencinin bulduğu uzunluğa göre doğru bölme işlemi tam puan alır. **KISMİ PUAN:** Rota sırası hatalıysa çizimden puan verilmez, uzunluk ve süre kendi çizimine göre puanlanır; yalnız sonuç yazılıp ölçüm ve işlem gösterilmezse 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ölçeksiz tahmin.

4.3. TAM PUAN (5 PUAN)

M zirvesinin içindeki en yüksek eğri 800 m'dir; zirve 800 ile 900 m arasındadır (2 puan; hesap.json: 860 m). En az fark: 1040 − 900 = 140 m (1,5 puan). En çok fark: 1040 − 800 = 240 m (1,5 puan). **KISMİ PUAN:** Aralık doğru, işlem hatalıysa 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da eğri değerinin yanlış okunması.

5.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Erzurum: güney (1 puan). Gerekçe (2 puan): Türkiye kuzey yarım kürede ve Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde yer alır; güneş ışınları öğle vakti yıl boyunca güneyden gelir, güneye bakan pencereler daha uzun süre ve daha çok güneş alır. Melbourne: kuzey (1 puan). Gerekçe (2 puan): güney yarım kürede ve Oğlak Dönencesi'nin güneyinde olduğu için güneş öğle vakti kuzeyden gelir. **KISMİ PUAN:** Yönler doğru, gerekçe yoksa 2 puan. **SIFIR PUAN:** İki yön de yanlış.

5.2. TAM PUAN (9 PUAN)

Her satır 3 puan (özellik 1,5, katkı 1,5):

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

- I: Orta Doğu ve Kafkasya'daki enerji kaynaklarını Avrupa'ya taşıyan enerji koridoru konumu; transit geçiş geliri, enerji güvenliği, Ceyhan'ın enerji limanı olarak önem kazanması.
- II: Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan köprü konumu (Türk boğazları); kıtalar arası kesintisiz yük ve yolcu taşımacılığı, kent içi ulaşımın kolaylaşması, ticaretin artması.
- III: Kafkasya ve Orta Asya'ya uzanan kıtalar arası ticaret yollarının kesişim noktasında olması (Türk dünyasıyla tarihî ve kültürel bağlar da kabul); Asya–Avrupa demiryolu ticaretinde aktarma ülkesi olma, Azerbaycan ve Orta Asya ile ticaretin artması. **KISMİ PUAN:** Her doğru öğe 1,5 puan. **SIFIR PUAN:** Mutlak konum özelliği yazmak (enlem, saat farkı vb.).

5.3. TAM PUAN (3 PUAN)

Mutlak (1,5 puan): "Türkiye kuzey yarım kürede, 36°–42° kuzey paralelleri ile 26°–45° doğu meridyenleri arasındadır." Göreceli (1,5 puan): "Türkiye, Asya ile Avrupa arasında, üç tarafı Karadeniz, Ege Denizi ve Akdeniz ile çevrili bir yarımada ülkesidir." ya da komşu ülkelere göre tarif. **KISMİ PUAN:** Tariflerden biri doğruysa 1,5 puan. **SIFIR PUAN:** İki tarif de aynı türden ya da yanlış.

6.1. TAM PUAN (5 PUAN)

Her katman 1 puan: I okullar → nokta; II cadde ve sokaklar → çizgi; III parklar ve yeşil alanlar → alan; IV eğim sınıfları → alan; V önerilen bisiklet yolu → çizgi. **KISMİ PUAN:** Her doğru hücre 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

6.2. TAM PUAN (6 PUAN)

İşlemler (her biri 1,5 puan, en fazla 3): okullara 2 km'den yakın sokakların belirlenmesi (yakınlık analizi); sokakların eğiminin ölçülüp %5'in üzerindekilerin elenmesi (eğim ölçümü / sorgulama); parkların içinden geçen güzergâhların seçilmesi (çakıştırma / sorgulama). Katkı (3 puan): farklı unsurlara ait bilgiler aynı mekânda birlikte değerlendirilir; tüm ölçütleri aynı anda sağlayan güzergâh hızlı ve doğru biçimde bulunur; karar bilimsel verilere dayanır, maliyet ve zaman tasarrufu sağlanır; harita kolayca güncellenebilir. **KISMİ PUAN:** İşlem yazılıp katkı genel ifadeyle ("daha iyi olur") yazılırsa katkıdan 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da CBS ile ilgisiz cevap.

6.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Her kural 3 puan: öğrencilerin ve velilerinin açık izni alınmalıdır; kişisel veriler gizli tutulmalı, kimlik bilgisi verilerden ayrılmalıdır (anonimleştirme); veriler yalnız bisiklet yolunun kullanımını ölçme amacıyla kullanılmalıdır; izinsiz paylaşılmamalı ve üçüncü kişilere verilmemelidir; çocukların güvenliğini tehlikeye atacak (anlık konumu herkese açık) paylaşım yapılmamalıdır; verinin kaynağı ve kullanım biçimi açıkça belirtilmelidir. **KISMİ PUAN:** Kural adı verilip neden önemli olduğu belirtilmezse 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da etikle ilgisiz cevap.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif